

EDITORIAL

Panorama politic

Passades les eleccions, i en vespres d'uns atres comicis, no queda mes remei que parlar del **panorama politic**. Els canvis han arribat i, si hem repetit una i mil voltes que es necessaria la renovacio, ara que els que la prometien han arribat al poder, confiem i esperem que siga per a be. Que el canvi produït servisca per a instal·lar la **pluralitat** i la **transparencia** en les institucions, per a priorisar l'atencio a les **necessitats** de la ciutadania i les seues justes reivindicacions, en definitiva per a governar **per a tots** i aconseguir lo millor per als valencians com a poble.

Es diu que 100 dies de cortesia han de transcórrer ans de criticar a cap govern o ad algun representant public en la seua funcio, encara que no hem pogut guardar este periodo respecte d'actituds que mereixen des del minut u el rebuig social i, lo que haguera segut tota una primicia, el de la cambra de representants, aço es, de les **Corts Valencianes** en el seu conjunt. Res millor es mereix la **Sra. Punset**, una "**ciutadana del mon**" que aterrà un dia en **Altea** (1995) i ara es disputada en les nostres Corts. ¡Quina llastima que els valencians seguim apostant per dur a la nostra cambra de representants a gent arribada de fora, sense arrels en esta terra, sense coneixer a les seues gents, sense cap vinculacio sentimental, ni cultural, ni de cap classe i, lo que es pijor, sense voluntat de tindre-la ni entendre-la!

Reclamar, treballar i assegurar una educacio **trilingüe** deuria ser el seu objectiu, com ho es el de molts –també el nostre– i no insultar, calificant-la de "**aldeana**", a una part d'esta societat que exigix el dret a l'educacio en la seua **llengua materna**; per cert, una mida esta recolzada per la pedagogia, inclus recomanada per la **UNESCO**, la qual cosa no esta renyida en dependre dos i tres llengües mes –en edats primerenques no sols es possible, es de lo mes factible; ademés de convenient, puix predisponen als joves cervells a l'aprenentatge de mes llengües–. Les disculpes, quan son sinceres, s'han d'admetre, pero es millor no haver de demanar-les.

Com el nostre compromís valencià es el que es, no nos agraden massa els colors ara instal·lats en les maximes institucions valencianes, mes que no res perque les seues respectives trayectories van vinculades a recolzar pretensions anexionistes, sucursalistes i despersonalisadores.

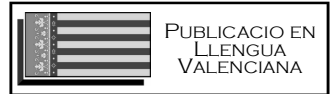
Per això, en este nou panorama que es besllumena segur que haurem de recordar ad eixos nous "adalits del valencianisme" –aixina s'han presentat de "compromesos" en la societat– que valencianisme significa **llibertat**, supón **independencia** respecte d'unes atres cultures i pobles, equival a exaltar lo que es propi i exclusiu del Poble Valencià; es dir, tot lo contrari de sumir-nos en **rols imperialistes** recolzats en falsetats i producte d'ideologies tan transnoctades com aquelles que dugueren per dos voltes al nostre continent a sofrir la guerra i l'incivisme, perque també en eixos mateixos plantejaments es basen els qui afirmen que "ser valencià es una manera de ser català".

I, per demanar, també els demanem que posen en marcha eixa **austeritat** que tant han promes en campanya, i que el populisme del que han fet gala el facen efectiu i usen manco *aifons* –"iPhones"–, i manco "ultrabooks" convertibles en *tablet*, i només els recursos imprescindibles per a fer la seua faena; no tots els que tenen un treball de les seues característiques disponen d'eixos recursos si no se'ls costegen de la seua bojaca.

Respecte dels **partits netamente valencianistes**, lliures d'interferencies foranees, no han tingut sort. Sí, eren menuts, sí, contaven en pocs recursos i sí, no se'ls ha volgut fer apareixer ni deixar sentir la seua veu en uns **mijos de comunicacio** que, per molt independents que nos vullguen fer creure que son, estan baix la pressio de poders factics que constrenyen les informacions i manipulen al seu aire.

En editorials passats parlavem de **unio** i de **unitat**, que no d'uniformitats; es innegable que estes formacions deuen posar-se les piles si algun dia volen representar a una gran part d'esta societat que es sent, primer i sobre tot, valenciana. Com també es cert que esta societat ha de començar a recolzar en serio ad estes formacions si realment vol eixir de la marginacio i la sumissio a les que nos tenen somesos des de fa ya massa temps.

¡Ah!, i sobre el **Partit Popular**, ara en l'oposicio, estem impacients a que comencen a eixercir-la seguint el camí que han obert uns atres i que pareix que es el que demanen els temps, es dir, estrenant **camiseta** de tant en tant, les quals donen color a les Corts, i mes si s'exhibixen missatges reivindicatius en elles.

LA CITA

Les promeses son oblidades pels prínceps, mai pel poble.

Giuseppe Mazzini

SUMARI

- 1
▪ EDITORIAL: **PANORAMA POLITIC**
- 2
▪ LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- BIOGRAFIA: **ANTONI FILLOL I GRANELL**
- 3
▪ JOCS TRADICIONALS (V): **LES CHAPES**
- BIOGRAFIA: **ANTONI FILLOL I GRANELL** (Continuacio)
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **AMANTS DE LA VERITAT**
- 4
▪ PASSATEMPS
- RONDALLA: **NARCIS I EL LLAC**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva,

l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Si lo que queda d'estiu va a ser com lo que hem deixat arrere, haurem de baixar a l'Infern en busca d'una miqueta de fresca.

No s'oblidi de fer abans fotocopies d'est eixemplar per a repartir entre amics i coneguts; per a tindre un poc de llectura alla baix, mes que res.

ACTIVITATS CULTURALS JULIOL-AGOST DE 2015

Trobarà mes informació dirigint-se a les respectives associacions:

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/Avellanés 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

La RACV informa que les activitats de l'Aula d'Humanitats i Ciències Valencianes, que venien celebrant-se cada any en Gandia a final de juliol i principi d'agost, es suspenen – retarden fins al mes de setembre.

En el seu moment s'indicarà el lloc triat enguany per a fer estes activitats culturals.

+Info: **RACV**

QUE NO'LS PAREGA TAN CURSI

Maximilia Thous (1915)

Pare Sen Vicent Ferrer,
el més milagrós dels Sants,
ya que, per desgrasia nostra,
no te tením viu i sa;
ya que hi ha que diu que fores
de Valensia pòc amant,
perque "ni pols" de Valensia
te vullgues emportar,
huí que, *sense pols*, el pòble
pareix que morint está,
per lo que te vòl Valensia,
fes el milacre més gran:

Que totes les señoretas
qu'en Valensia s'han criat
o qu'han naixcut en *la tèrra*
o qu'así, en Valensia, están,
cuant fòra de casa charren
o en familia están parlant,
i ique no'ls parega *tan cursi*
que parlém en valensia!!

Publicat en "Pensat i Fet". Abril de 1915. Arreplegat en *Poesia patriótica valenciana. Antologia 1808-1996*, de Voro López i Artur Ahuir. L'Oronella. Valencia, 1996.

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527
46002 Valencia ciutat

Telefon: 617 030 370

rogleconstantillombart@gmail.com

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llobart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com
www.pjvalencianista.org

I se poden llegir tambe en:

<http://issuu.com/rogleconstantillombart>

BIOGRAFIA

M^aA. M. C.

Antoni Fillol i Granell

AUTORRETRAT

presentants del **realisme social** de l'epoca. Entre les seues obres destaquen els temes d'escenes populars de marcat aspecte social i d'ambientacio valenciana.

De l'autobiografia de la seua vida, que en data 3 de giner de 1913 escrigue en Valencia, la qual formava part d'un llibre de recòrts que deixà en herencia a la seua mort, s'extrau que fon un chiquet desinquet, de gran imaginacio i molt voluntarios, d'orige humil, al que, des de ben menut, li apassionava el dibuix. Manifesta que als pares no els agradava gens l'inclinacio artistica que tenia el seu fill, a qui posaren a treballar en el taller de calçat que la familia tenia.

A pesar de l'oposicio familiar se matriculà en la **Academia de Belles Arts de Sant Carles**, conseguint, a poc a poc, el consentiment de sos pares.

El seu bateig artistic, com ell l'anomena, se produi en la **Exposicio de Barcelona de 1888**, en la qual va participar presentant una pintura a l'oli titulada **Un bateig a principis del segle XIX** i que li valgue un premi de 500 pessetes; encara que no fon la recompensa economica lo que mes li va satisfer, sino l'exit notori que obtingue, puix a partir d'eixe moment la familia donaria l'aprovacio per a que se dedicara plenament als estudis de Belles Arts.

Passarien encara set anys per a que de nou conseguira un prestigios guardo a l'alcançar en l'obra **La gloria del poble** la segona medalla de la **Exposicio General de Madrid de 1895**. La gratificacio economica que obtingue li valgue per a dispondre de temps i mijos, els quals dedicaria per complet a la seua passio, la pintura.

De nou provaria sort en la **Exposicio Nacional de 1897** a on presentaria **La bestia humana**, pintura que fon rebuda en critiques dispers: per un costat la censuraren per immoral (mostra l'escena d'una incitacio a la prostitucio), per un atre, rebe les opinions favorables d'un bon numero d'ilustres escritors, entre unes atres les de

Antoni Fillol Granell naixque en **Valencia** un 3 de giner de 1870 i muiguen en **Castellnou** (Alt Palancia) el 15 d'agost de 1930. Pintor vanguardiste de finals del segle XIX i principis del XX, fon un dels principals representants del **realisme social** de l'epoca. Entre les seues obres destaquen els temes d'escenes populars de marcat aspecte social i d'ambientacio valenciana.

Benito Pérez Galdós i **Vicent Blasco Ibáñez**, que apreciaren en ella una finalitat educativa i que a la fi conseguiren que fora admesa en el concurs i premiada en la segona medalla, pero sense retribucio economica. En paraules del propi autor "*El cuadro está... en lo que no está pintado*".

Antoni Fillol, intelctualment molt instruit, fon discipul del gran **Ignaci Pinazo** i mantingue contacte en **Joaquim Sorolla** i en uns atres pintors de l'epoca. Des del naturalisme de la primera etapa evolucionà cap al **impressionisme**. A partir de 1910 desenrolla la seua faceta **paísagista**, en la que ocupa un paper preponderant la **Albufera**.

No obstant, sempre mantingue la seua preocupacio per mostrar la realitat, sobre tot de la gent mes humil; la realitat mes dura, pero tambe la mes alegre. La seua teoria de l'art es resumix en l'afirmacio "*No quiero que ninguna pincelada indique que aquello es pintura, ni que distraiga al espectador del asunto*", i en esta idea en ment retrata els tipos, les costums i l'anima del poble valencià. Consequix la captacio del realisme per mig d'una pinzellada suau i delicada, junt a la singular contundencia en el tractament dels temes que plasma en les seues obres i que el calificarien d'autor **vanguardiste**.

S'ha d'insistir en l'aspecte singular de la pintura de Fillol, que en

LA BESTIA HUMANA

algunes obres sobrepassa els llimits de les arts plastiques i entra en els dominis del **pensament** i la **tradicio**, com en *La creu de maig*, *La processo*, *El bateig*, *Els Apostols*, *Els cirialots* (entre unes atres figures historiquas del **Corpus** que pintà); en molts atres casos lo fonamental es la **visio psicologica** del tema a tractar, com en *Els amics de Jesus* (primera medalla), *Animes vergens*, *La llavor*, etc.

Fillol fon un dels artistes mes guardonats de la seua epoca, obtenint, com hem comentat, primeres i segones medalles i numerosos reconeiximents en les exposicions i concursos als que concorria, no sense la **controversia** originada per algunes de les seues obres, que el va privar de major consideracio oficial. Aixina, en la **Exposicio Nacional de Madrid de 1906**, la seua obra *El satir* (en proces de restauracio) tambe fon considerada immoral (representa la roda de reconeiximent del violador d'una chiqueta) i rebujada, a pesar de la defensa que de la mateixa feren, de nou, firmes autorisades.

(Continúa en la pagina 3)

Les chapes

Este joc te innumerables variacions ya que el material es trobava fàcilment en qualsevol casa o baret: tapadores metaliques de refresc.

Es l'imaginació dels chiquets la que posava límit a les diferents formes de participar, podent realitzar des d'un partit de futbol fins a una carrera de coches, de gossos o de bicicletes.

Expondrem només dos de les més conegudes.

En el "**Circuit de carreres**" poden participar varis jugadors. Se dibuixa en terra un circuit d'uns 30 centímetres d'ample i lo llarg i en les corbes que es vullga. Cada jugador porta una "chapa" en el seu distintiu i tots se colliquen en la ralla d'eixida.

Comencen fent una tirada per tanda. N'hi ha dos variants per a manejar-se, be pressionant la chapa que fa de mòbil en una altra per a fer-la avançar, o be pressionant el dit mig en el dit gros i soltant-lo de repent per a espentar la chapa.

Se fa tot el recorregut sense eixir-se'n de la ralla de límit, puix en cas contrari, el corredor ha de tornar al punt d'eixida. Es valit espentar les chapes dels contraris per a traure-los fora del circuit.

Guanya el primer que arriba a la meta i este es queda en les chapes dels demés.

El "**Rogle**" es una variant de les chapes, poc conegut, que se jugava en l'horta de **Vera**.

Se dibuixa un rogle prou gran, segons el número de jugadors. El material són chapes de diferents colors a gust dels participants. A l'inici, u dels jugadors junta en les mans totes les chapes dels que van a participar i les tira cap amunt per a que caiguen dins del rogle.

Despuix se sorteja l'orde per a començar a jugar. El primer ha d'espentar la seua chapa contra la dels altres fins a aconseguir traure-les del rogle.

Fan una tirada cadascu manejant-se per a fugir o be per a atacar i inutilitzar als contraris.

Guanya qui queda l'últim dins del rogle.

CHIQUETS JUGANT A LES CHAPES EN NOVA YORK EN 1909

BIOGRAFIA

Antoni Fillol i Granell

(Ve de la pagina 2)

Este quadro, junt en el ja mencionat *La bestia humana*, com també *La defensa de la Barraca* o *Flor desfeta* són exemples del seu **esperit entusiasta, combatiu i rebel**, el qual el duria a encapçalar campanyes que portaren a renovar els antiquats procediments pedagògics de l'Escola de Belles Arts de Sant Carles en València.

Entorn ad est autor s'uni lo millor de la pintura valenciana d'aquella època. Entre estos pintors, que evolucionaren en estil propi, destaquen: **Josep Mongrell, Ramon Stolz, Almar, Gasch**, etc.

Antoni Fillol sempre estigué seduït per la terra que el va vore naixer, **València**, i, a

EL SATIR

pesar dels molts viages ad altres capitals en l'estranger, el retenien, en les seues propietats paraules "*el azul del cielo y el perfume del vergel valenciano*".

Enguany el **Ajuntament del Cap i Casal**, li dedica ad este genial autor, per una altra banda poc conegut, la **exposició Antoni Fillol (1870-1930) Naturalisme radical i modernisme**, que trau a la llum vora huitanta obres, de les quals només huit s'han exposat abans, mentres que les restants han permeneixcut fins ara fora de l'alcanc del públic, en molts casos en col·leccions privades. En la Sala d'Exposicions municipal se podrà visitar fins el 20 de setembre esta mostra antològica del més polèmic, radical i atípic artista del naturalisme valencià, un dels més progressistes autors valencians del segle XIX. La seua visió honesta de bon cronista situa a l'espectador davant del seu temps de manera fidedigna. Es una llàstima i un misteri que Fillol haja permeneixcut en segon pla durant tots estos anys.

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarém a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agrats. El nostre número de conte, en **Caixa Ontinyent**, es:

ES61 2045 6014 65 3000195833

RESENYA BIBLIOGRAFICA J.M.M.

Moreno, Zàit

Amants de la Veritat

Colecció "Rajolar", 35. El Piló-L'Oronella/Foment de les Lletres Valencianes. València, 2014 (102 pàgines)

Estem davant d'una original novel·la en la que un autor jove, encara que en una considerable trajectòria literària, nos transporta a través de huit amplis blocs o capítols a **meditar**, a pensar sobre lo que es important en la vida, a traure lo millor de lo que cada persona te en el seu interior, i principalment a reflexionar sobre les religions i la necessitat de distingir-les de les creences més profundes i solides.

Un viatge pel pensament, però també per diferents cultures. Hi ha un paralelisme en algun moment en el **Mestre Jesús de Nazaret**, però a l'hora es un altre Mestre el que medita, imbuït per l'espiritualitat **oriental**, qui transmet sabiduria, fa dubtar i marca un camí de busca de la **Veritat**, eixa que ha de fer lliure a cada individu, en una connexió directa en la natura -una obra perfecta- absolutament necessitada de respecte per part de l'espècie humana.

Es prosa poètica, però també nos regala uns poemes i, sobre tot, idees: cada subcapítol, cada paràgraf resulta ser un bon motiu per a reflexionar, mirar-se en l'interior i intentar desfer-se de lo més prosaic, fugir de tantes pors i traure tot lo positiu per a compartir, per a ajudar, per a entregar-se als més debils i necessitats, per a ser en definitiva un "yo" ple, lliure i feliç.

Esta obra, guanyadora del premi "**Federic Feases**" 2014, premi de novel·la que convoca anualment l'associació cultural **El Piló** de **Burjassot**, no deixarà indiferent al lector.

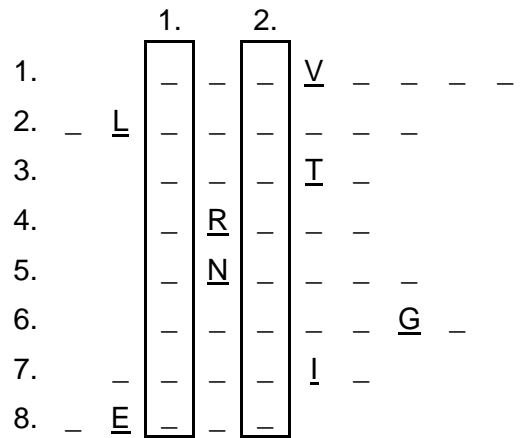
Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Cada una de les peces que se posen en els instruments de corda per a enrollar en elles u dels extrems de les cordes, de manera que, pegant-li voltes a esta peça, permet tensar mes o manco la corda fins que tinga el to adequat.
2. Manta prima, de poca consistencia, de cotó o llana.
3. Malaltia infecciosa, causada per una bacteria, molt greu i contagiosa. Se propaga per les puces que porten els rosegadors, especialment les rates. Causà una gran mortaldat en Europa en l'Edat Mija.
4. Descans temporal en una lluita o batalla per acort entre els contendents.
5. Resina que s'extrau d'una familia d'arbres, de color groc o rogenic, molt aromatica a l'ardir i que es crema en algunes cerimonies religioses.
6. Orgue intern en el qual se deposita l'orina que produixen els renyons.
7. Local o lloc destinat a guardar vehiculs.
8. Causar mal produint una ferida o contusio.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Privar de llibertat ad algu. Fer presoner. Eixerir una influencia irresistible sobre l'anim d'una persona.
2. Satisfer les ganes de menjar o beure.

RONDALLA

Narcis i el llac

Narcis era un chic molt templat que tots els dies anava a contemplar la seua bellea en el llac. Estava tan **fascinat** per la seua image que un dia caigue dins del llac i muigue **ofegat**. En el lloc a on caigue naixque una flor a la que batejaren en el nom de narcis.

Ad esta coneguda historia grega l'escriptor Oscar Wilde li volgue donar un remat diferent. Aixina, diu que quan muigue Narcis les **nimfes** del bosc acodiren i veren que l'aigua dolça del llac s'havia transformat en llagrimes salades.

—¿Per qué plores? —preguntaren al llac
 —Plore per Narcis.
 —No nos preocupa que plores per

ell —contestaren—, al cap i a la fi, encara que nosatres corregerem darrere d'ell pel bosc, tu fores l'unic que tingue l'oportunitat de contemplar de prop la seua bellea.

Narcis, de Caravaggio

—Llavors, ¿era bell Narcis? —preguntà el llac.

—¿Qui millor que tu podria saberho? —respongueren, **sorpreses**, les **nimfes**—. Despuix de tot, era damunt de la teua vora a on ell s'**inclinava** tots els dies.

El llac va quedar-se **immovil** uns instants. Finalment digue:

—Plore per Narcis, pero mai m'havia donat conte de que Narcis fora bell. Plore per ell perque cada volta que ell se **recolzava** damunt la meua vora yo podia vore, en el fondo dels seus ulls, **reflectida** la meua propia bellea.

Adaptacio i traduccio a la Llengua valenciana d'una rondalla treta de www.poemasyrelatos.net

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Nimfa/ ondina: Donzella mitologica, divinitat de les aigües, boscs, montanyes...

Fascinat de **fascinar/ enchisar/ encantar:** Atraure de manera irresistible.

Immovil/ quiet/ quiet/ estatic: Que no es mou, meneja o belluga.

Inclinava de **inclinat/ reclinat:** Des-

viar de la posicio o direccio respecte a una llinea, sobretot de la vertical o horisontal.

Ofegat de **ofegar/ asfixiar:** Morir per falta de respiracio, en este cas al no respirar per estar sumergit en l'aigua.

Recolzava de **recolzar/ respalar:** Sostindre's o refermar-se sobre una cosa

en el colze o els colzes.

Reflectida de **reflectir/ reflexar:** Reproduir l'image d'una cosa pel retorn o desviacio de rajos de llum.

Sorpres/ atonit /estupefacte: Comogut, sobrevingut per un imprevist.

Solucio:

Verticals: 1. CAPTIVAR 2. ASSECIAR 1. CLAVILLA 2. FLASSADA 3. PESTA 4. TREUA 5. INCENS 6. VEIXIGA 7. GARAI 8. FERIR

I RECORDA... La nostra primera paraula es **captivar**. Un **captiu** es la persona o animal que s'ha fet presoner. Està **captivat** aquell que està privat de llibertat o seduit per alguna influencia externa. L'estat de privacio de llibertat es un **captiveri** o una **captivitat**. Es **captivador** aquell o allo que captiva. Diém **captivament** ad allo que es de forma captiva. L'accio i efecte de captivar es una **captivacio**. Es **captivable** quan diém que pot ser captivat. Eix. *La policia de l'aeroport interceptà un carregament d'animals captius en perill d'extincio. / Afortunadament el captiveri dels rehens no durà mes que unes poques hores. / Els seus ulls negres son captivadors.*

La nostra segona paraula es **asseciar**. L'accio i efecte d'asseciar es un **asseciament**. Està **asseciat** aquell que està satisfet per haver begut o menjat lo necessari. Diém **asseciador** o **asseciable** ad aquell que es pot asseciar o que assecia. Eix. *Estic seguint una dieta i no m'assecie en els aliments que m'ha pautat el mege*